

آموزش نکته به نکته درس

تقویم مسابرداری

کاردانی به کارشناسی

گردآوری و تالیف : علیرضا ابراهیم قزوینی

آموزش نکته به نکته دروس

کنکور حسابداری

کاردانی به کارشناسی

(۱) حسابداری مالی

(اصول حسابداری - حسابداری میانه)

(۲) حسابداری شرکتها

(شرکتهای تضامنی - تعاونی - سهامی)

(۳) حسابداری صنعتی

(۴) حسابرسی

(۵) اقتصاد خرد و کلان

کد: ۳۰۹۱۲

گردآوری و تالیف:

علیرضا ابراهیم قزوینی

فهرست مطالب

فصل اول - حسابداری مالی (اصول حسابداری - حسابداری میانه)

۷	بخش اول: یادآوری
۱۲	بخش دوم: چارچوب نظری در حسابداری (اصول و مفروضات حسابداری)
۱۸	بخش سوم: حسابداری موجودی مواد و کالا
۳۳	بخش چهارم: حسابها و اسناد دریافتی
۳۹	بخش پنجم: حسابداری بدهیها (بدهی های جاری و احتمالی)
۴۳	بخش ششم: حسابداری داراییها (دارایی های جاری و ثابت، خروج دارایی، استهلاك و ...)
۵۷	بخش هفتم: حسابداری وجوه نقد (صورت مغایرت بانکی، تنخواه گردان)
۶۲	بخش هشتم: حسابداری نقدی و تعهدی
۶۳	بخش نهم: صورت جریان وجوه نقد
۶۸	بخش دهم: حسابداری دواير و شعب
۷۲	بخش یازدهم: تجزیه و تحلیل صورتهای مالی از طریق نسبتهای مالی
۷۴	بخش دوازدهم: صورتهای مالی تلفیقی
۷۵	بخش سیزدهم: تغییرات و اشتباهات در حسابداری
۷۹	بخش چهاردهم: حسابداری سرمایه گذاریها (اوراق قرضه)
۸۸	بخش پانزدهم: اقلام غیر مترقبه و غیر عادی
۸۹	بخش شانزدهم: صورت سود و زیان جامع

فصل دوم - حسابداری شرکتها

۹۵	بخش اول: حسابداری شرکتهای تضامنی
۱۱۰	بخش دوم: حسابداری شرکتهای تعاونی
۱۱۶	بخش سوم: حسابداری شرکتهای سهامی

فصل سوم - حسابداری صنعتی

۱۳۸	بخش اول: حسابداری مواد، دستمزد و سربار
۱۴۵	بخش دوم: ثبت عملیات حسابداری مواد، دستمزد و سربار در دفاتر و همچنین ثبت عملیات حسابداری در دفاتر مالی و کارخانه (صنعتی)
۱۴۸	بخش سوم: محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته
۱۵۱	بخش چهارم: تسهیم هزینه های دواير خدماتی به تولیدی
۱۵۴	بخش پنجم: روش هزینه یابی مرحله ای
۱۶۱	بخش ششم: روش هزینه یابی سفارش کار
۱۶۳	بخش هفتم: روش هزینه یابی استاندارد
۱۶۷	بخش هشتم: هزینه یابی محصولات مشترک و فرعی
۱۶۹	بخش نهم: هزینه یابی جذبی، مستقیم و نرمال
۱۷۲	بخش دهم: حسابداری پیمانکاری
۱۷۴	بخش یازدهم: بودجه بندی
۱۷۹	بخش دوازدهم: تجزیه و تحلیل حجم، هزینه و سود

فصل چهارم - حسابرسی

۱۹۶	حسابرسی
-----	---------

فصل پنجم - اقتصاد خرد و کلان

۲۳۱	بخش اول: اقتصاد خرد
۲۵۱	بخش دوم: اقتصاد کلان

پیشگفتار:

رشد روز افزون گرایش فارغ التحصیلان به تحصیلات تکمیلی در رشته حسابداری و رقابت روز افزون، انگیزه بیشتری در علاقه‌مندان ایجاد کرده است تا هر چه بیشتر توان علمی خود را افزایش دهند.

نگارنده این کتاب، در مجموعه (Accounting package) که حاصل تدریس حرفه‌ای دوره‌های تخصصی آمادگی کنکور رشته حسابداری از سال ۱۳۷۵ تا کنون می‌باشد تلاش کرده است تا ضمن کمک به داوطلبین جهت ارتقاء سطح دانش حرفه‌ای و تخصصی خود، مناسب‌ترین و روان‌ترین تکنیک‌های حل سریع منابع امتحانی را به نحو مقتضی به داوطلبین انتقال دهد.

لازم به ذکر است این کتاب جزئی از بسته آموزشی حسابداری (Accounting package) می‌باشد. این بسته با هدف پوشش کلیه نیازهای داوطلبان برای کسب موفقیت در کنکور حسابداری تهیه شده و شامل دو کتاب به شرح ذیل می‌باشد:

کتاب اول: آموزش نکته به نکته حسابداری (که همین کتاب است)

در این کتاب، کتب تخصصی حسابداری از زاویه آمادگی آزمون کارشناسی تشریح گردیده تا ضمن در بر گرفتن تمام نکات کلیدی مباحث دوره کارشناسی به طور موجز راهنمای حل تست باشد.

در نگارش این کتاب سعی شده است نکات ویژه کلیدی و تشریح دروس به نحوی بیان گردد که مطالب و درک دقیق آن در حوزه مباحث کنکوری قابل درک بوده و به شما کمک کند تا ضمن یافتن نقاط ضعف علمی خود به طور گزینشی آن را رفع نمایید و از دوباره کاری و اتلاف وقت پرهیز کنید.

باید توجه داشت که مکمل این کتاب مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده کنکور حسابداری می‌باشد.

کتاب دوم: مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده کنکور حسابداری

تجربه موفق تالیفات گذشته در زمینه آزمون‌های ورودی دانشگاه‌ها و افزایش درخواست دانشجویان عزیز که دوره کاردانی را با استفاده از مجموعه کتابهای این مولف با موفقیت گذرانده‌اند و اشتیاق آنان برای ورود به دوره‌های کارشناسی، همچنین کمبود کتب طبقه‌بندی شده در زمینه آزمونهای کاردانی به کارشناسی مرا بار دیگر بر آن داشت تا با استفاده از تجربیات تدریس در مراکز علمی و کلاسهای کنکور اقدام به گردآوری، طبقه‌بندی (براساس سر فصل مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی ستاد انقلاب فرهنگی) و پاسخگویی سوالات دانشگاه سراسری و آزاد (از سال ۷۵ تاکنون) بنمایم. امید است این مجموعه نیز مانند سایر کتب مورد توجه شما علاقه‌مندان قرار گیرد. در پایان هر بخش تعدادی تست تألیفی آورده شده است. به داوطلبان امتحانات حسابداری توصیه می‌شود پس از مطالعه و تسلط بر تست‌های ورودی کارشناسی به این تستها جهت آزمون دانش و بالا بردن سرعت خود مراجعه نمایند بدیهی است مطالعه این مجموعه شما را قادر به شناسایی حوزه مباحث امتحانی می‌نماید تا از اتلاف وقت جلوگیری شود.

شایان ذکر است با توجه به ادغام آزمون کاردانی به کارشناسی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۹۳ ضرایب و مواد امتحانی آزمون به شرح ذیل تغییر یافته است.

مواد امتحانی	ریاضی و آمار	حسابداری صنعتی	حسابرسی	اقتصاد	دروس اختصاصی حسابداری شامل حسابداری شرکت‌ها- حسابداری مالی
ضریب	۳	۲	۲	۲	۴

در پایان بر خود فرض دانسته تا طبق حدیث شریف (لم یشکر مخلوق و لم یشکر خالق) از حمایت‌های بی‌دریغ و شایسته جناب آقای مهندس محمد یگانه و کلیه سروران دانش دوستی که مولف را به این کار ناچیز و سایر کارهایش دلگرم نمودند قدردانی و سپاسگزاری نمایم و این خود از توفیقات الهی است که باید شکر آن را بگوییم.

« و هذا فضل ... یؤتیه من یشاء »

مولف

فصل اول

مسئله‌داری مالی

(اصول مسئله‌داری - مسئله‌داری میانه)

فصل اول

حسابداری مالی

بخش اول

«یادآوری»

حسابداری رشته‌ای از دانش است که با کاربرد آن اطلاعات مربوط به رویدادهای مالی و معاملات مالی به‌طور منظم جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل، اندازه‌گیری (برحسب واحد پولی)، ثبت، طبقه‌بندی، تجمع و تلخیص و در چهارچوب صورت‌های مالی (ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت حساب گردش وجوه نقد، صورت سود و زیان انباشته) به افراد ذینفع، ذیعلاقه و ذیحق ارائه می‌شود. حسابداری زبان تجارت خوانده می‌شود، زیرا از طریق گزارش‌های مالی که محصول نهایی فرآیند حسابداری است، اطلاعات لازم درباره هر واحد اقتصادی در اختیار اشخاص و موسسات ذینفع و ذیعلاقه قرار می‌گیرد. این اشخاص شامل: مدیران، صاحبان سرمایه، اعتباردهندگان، سازمان‌های مالی و اقتصادی دولتی می‌باشند. بدین ترتیب، منظور از حسابداری فراهم آوردن گزارش‌های مالی درباره انواع موسسات است.

تعریف حسابداری:

حسابداری عبارتست از مجموعه قواعد و روش‌هایی است که با بکارگیری آن‌ها، اطلاعات مالی و اقتصادی یک موسسه گردآوری، طبقه‌بندی و به شکل گزارش‌های حسابداری تلخیص می‌شود و برای تصمیم‌گیری در اختیار اشخاص ذیعلاقه و ذینفع قرار می‌گیرد.

استفاده کنندگان از گزارش‌های حسابداری:

تمام واحدهای اقتصادی برای اداره عملیات روزانه، طرح‌ریزی عملیات آینده و ارزیابی عملیات گذشته خود به اطلاعات و گزارش‌های حسابداری نیاز دارند. اشخاصی که اطلاعات و گزارش‌های حسابداری را دریافت می‌کنند، اصطلاحاً استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری می‌گویند. استفاده‌کنندگان از اطلاعات و گزارش‌های حسابداری را می‌توان به دو گروه کلی زیر تقسیم کرد:

الف) استفاده‌کنندگان درون سازمانی: استفاده‌کنندگان از این گزارش‌ها اداره‌کنندگان و مدیران یک موسسه هستند که این اطلاعات آن‌ها را قادر به گرداندن و اداره کردن موسسه می‌نماید.

ب) استفاده‌کنندگان برون سازمانی: افراد خارج از واحد اقتصادی هستند که اطلاعات حسابداری را مورد استفاده قرار می‌دهند. این افراد معمولاً دسترسی مستقیم به مدارک و اطلاعات و رویدادهای مالی ندارند ولی علاقه دارند به‌طور منظم از وضعیت مالی و نتیجه فعالیت‌های واحد اقتصادی آگاه شوند. از جمله این استفاده‌کنندگان سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، و سازمان‌های دولتی عمده‌ترین گروه‌های استفاده‌کننده برون سازمانی به‌شمار می‌آیند.

تست: استفاده‌کنندگان از گزارش‌های حسابداری چه کسانی هستند؟

- ۱) بانک‌ها، شرکت‌ها، سرمایه‌گذاران
- ۲) استفاده‌کنندگان برون سازمانی، سازمان‌های دولتی
- ۳) استفاده‌کنندگان درون سازمانی، اعتباردهندگان، سرمایه‌گذاران
- ۴) استفاده‌کنندگان درون سازمانی، مدیران و گردانندگان عملیات

حل. گزینه « ۳ » صحیح است.

استفاده‌کنندگان اطلاعات و گزارش‌های حسابداری کسانی هستند که برای تصمیم‌گیری و قضاوت آگاهانه علاقه‌مندند گزارش‌های حسابداری را دریافت و مورد استفاده قرار می‌دهند این استفاده‌کنندگان به دو گروه تقسیم می‌شوند. گروه اول استفاده‌کنندگان درون سازمانی که شامل گردانندگان و مدیران هر واحد اقتصادی می‌باشند و گروه دوم استفاده‌کنندگان برون سازمانی که شامل سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سازمان‌های دولتی از قبیل ادارات دارایی، بیمه‌های اجتماعی، بورس اوراق بهادار و ... می‌باشند.

گزینه ۱- همگی از جمله استفاده‌کنندگان گزارش‌های برون سازمانی می‌باشند.

گزینه ۲- سازمان‌های دولتی از جمله گزارش‌های برون‌سازمانی می‌باشند.

گزینه ۴- همگی از جمله استفادکنندگان درون‌سازمانی می‌باشند.

طبقه‌بندی موسسات در ایران:

الف) طبقه‌بندی واحدهای اقتصادی از نظر مالکیت: طبق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بخش‌های اقتصادی کشور به صورت عمومی، تعاونی و خصوصی اداره می‌شوند.

ب) واحدهای اقتصادی از نظر هدف فعالیت: واحدهای اقتصادی از نظر هدف فعالیت به دو دسته تقسیم می‌شوند، واحدهای انتفاعی و واحدهای غیرانتفاعی.

ج) طبقه‌بندی واحدهای اقتصادی از نظر نوع فعالیت: نوع فعالیت یک واحد اقتصادی نیز در نحوه حسابداری آن واحد مؤثر است. واحدهای اقتصادی اعم از خصوصی و غیرخصوصی از لحاظ نوع فعالیت به سه دسته تقسیم می‌شوند، واحدهای خدماتی، واحدهای بازرگانی، واحدهای تولیدی.

د) واحدهای اقتصادی از نظر تعداد مالک: واحدهای اقتصادی از نظر تعداد مالک به دو دسته تقسیم می‌شوند، واحدهای انفرادی و واحدهای غیر انفرادی.

تست: کدامیک از طبقه‌بندی‌های زیر مربوط به طبقه‌بندی واحدهای اقتصادی از نظر نوع فعالیت می‌باشد؟

۱) بازرگانی - خدماتی - تولیدی ۲) اقتصادی - غیراقتصادی ۳) انتفاعی - غیرانتفاعی ۴) عمومی - تعاونی - خصوصی
حل. گزینه « ۱ » صحیح است.

تست: واحدهای اقتصادی از نظر مالکیت به تقسیم می‌شوند.

۱) عمومی - تعاونی - خصوصی ۲) اقتصادی - غیراقتصادی ۳) بازرگانی - غیرانتفاعی ۴) انتفاعی - غیر انتفاعی
حل. گزینه « ۱ » صحیح است.

معادله حسابداری

شالوده سیستم حسابداری است و بعد از هر معامله توازن آن برقرار می‌ماند. تساوی جمع دارایی با جمع بدهی و سرمایه را معادله حسابداری می‌گویند.

دارایی = بدهی + سرمایه

اجزای معادله حسابداری

دارایی: منابع اقتصادی متعلق به یک واحد اقتصادی که انتظار می‌رود در آینده منفعتی برای واحد اقتصادی ایجاد نماید.

منابع اقتصادی تحت تملک یک موسسه که انتظار می‌رود در آینده منفعتی را برای موسسه ایجاد کند و بایستی شرایط زیر را داشته باشد.

۱ - منبع اقتصادی باشد.

۲ - بر آن تسلط مالکانه داشته باشیم.

۳ - قابل تقویم به پول باشد.

برخی از دارایی‌ها که معمولاً در بسیاری از واحدهای اقتصادی برای خرید کالاها یا خدمات و پرداخت بدهی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند عبارتند از:

۱ - نقد و بانک: (موجودی صندوق، موجودی حساب‌های بانکی، چک‌های بانکی و ...) ۲ - مطالبات (حساب‌های دریافتی، اسناد

دریافتی و ...) ۳ - موجودی جنسی ۴ - ملزومات و ...

بدهی‌ها: حقوق مالی اشخاص غیرمالک نسبت به دارایی‌های یک واحد اقتصادی (تعهدات پولی موسسه نسبت به دیگران که به یکی از طرق زیر تسویه گردد).

۱ - پرداخت وجه نقد پول.

۲ - انجام خدمت.

۳ - تحویل کالا.

تست: کدامیک از روش‌های زیر از روش‌های تسویه بدهی نمی‌باشد؟

۱) پرداخت وجه نقد ۲) انجام خدمت ۳) تحویل کالا ۴) ارائه سفته

حل. ارائه سفته از روش‌های تسویه بدهی نمی‌باشد. در واقع با ارائه سفته پرداخت نوعی بدهی را برای تاریخ معینی تعهد می‌نمائیم. از جمله بدهی‌ها می‌توان حساب‌های پرداختی، اسناد پرداختی، وام پرداختنی و ... را نام برد.

سرمایه: حق یا ادعای مالی مالک یا مالکین موسسه نسبت به دارایی‌های یک واحد اقتصادی.
 بدهی - دارایی = سرمایه

شناسایی و ارزیابی میزان تاثیر یک رویداد مالی بر اجزای معادله حسابداری را اصطلاحاً «تجزیه و تحلیل» می‌نامند.

تست: سرمایه موسسه آلفا ۱/۰۰۰/۰۰۰ ریال است در صورتی‌که دارایی‌های موسسه مذکور ۱/۲۰۰/۰۰۰ ریال باشد بدهی موسسه چقدر است؟

- (۱) ۲۰۰/۰۰۰ (۲) ۸۰۰/۰۰۰ (۳) ۲/۲۰۰/۰۰۰ (۴) ۱/۲۰۰/۰۰۰

حل. گزینه « ۱ » صحیح است.

$$\text{دارایی} = \text{بدهی} + \text{سرمایه}$$

$$۱/۰۰۰/۰۰۰ + x = ۱/۲۰۰/۰۰۰$$

$$x = ۲۰۰/۰۰۰$$

تست: کدامیک از معادلات زیر معادله اصلی حسابداری می‌باشد؟

- (۱) دارایی = بدهی - سرمایه (۲) بدهی = دارایی + سرمایه (۳) دارایی = بدهی + سرمایه (۴) سرمایه = دارایی - بدهی

حل. گزینه « ۳ » صحیح است.

تست: سرمایه موسسه‌ای یک سوم جمع دارایی‌های آن است. در صورتی‌که جمع بدهی ۱۰۰/۰۰۰ ریال باشد، جمع دارایی کدامیک از مبالغ زیر است؟

- (۱) ۵۰/۰۰۰ (۲) ۱۰۰/۰۰۰ (۳) ۱۵۰/۰۰۰ (۴) ۳۰۰/۰۰۰

حل. گزینه « ۳ » صحیح است.

$$\text{دارایی} = \text{بدهی} + \text{سرمایه}$$

$$\frac{1}{3}x + ۱۰۰/۰۰۰ = x$$

$$۳\left(\frac{1}{3}x + ۱۰۰/۰۰۰\right) = ۳(x)$$

$$x + ۳۰۰/۰۰۰ = ۳x$$

$$۲x = ۳۰۰/۰۰۰$$

$$x = ۱۵۰/۰۰۰$$

تست: مقایسه ترانزنامه پایان سال ۱۳۷۱ و ترانزنامه سال ۱۳۷۲ «موسسه پویا» نشان می‌دهد که جمع دارایی‌ها

۱۲/۵۰۰ ریال و سرمایه ۳/۵۰۰ ریال کاهش یافته است، تغییرات بدهی چند ریال است؟

- (۱) ۹/۰۰۰ ریال کاهش (۲) ۹/۰۰۰ ریال افزایش (۳) ۱۶/۰۰۰ ریال کاهش (۴) ۱۶/۰۰۰ ریال افزایش

حل. گزینه « ۱ » صحیح است.

افزایش‌ها را با علامت مثبت و کاهش‌ها را با علامت منفی در معادله حسابداری جایگزین می‌نماییم جواب حاصل در صورتی‌که مثبت باشد افزایش و چنانچه منفی باشد. کاهش داریم:

$$\text{دارایی} = \text{بدهی} + \text{سرمایه}$$

$$-۱۲/۵۰۰ = \text{بدهی} + ۳/۵۰۰$$

$$\text{کاهش} ۹/۰۰۰ = \text{بدهی}$$

تجزیه و تحلیل معاملات و عملیات مالی:

حسابداری با تجزیه و تحلیل معاملات و عملیات مالی آغاز می‌شود قبل از ثبت، گزارش یا تفسیر اطلاعات مالی، هر حسابدار باید یکایک معاملات و عملیات مالی موسسه را تجزیه و تحلیل کند. انواع رویدادهایی را که باعث تغییر در دارایی، بدهی و سرمایه می‌شود معاملات و عملیات مالی می‌گویند. شناسایی و ارزیابی میزان تاثیر یک رویداد مالی بر اجزای معادله حسابداری را اصطلاحاً «تجزیه و تحلیل» می‌نامند.

چند نکته در مورد اثر معاملات بر روی معادله حسابداری:

۱. سرمایه‌گذار ی مالک موجب افزایش یک دارایی (وجه نقد، ساختمان، زمین و ...) و افزایش حساب سرمایه می‌گردد.
۲. خرید نقد یک دارایی به‌طور نقد موجب افزایش یک دارایی (دارایی خریداری شده) و کاهش یک دارایی دیگر (وجه نقد) می‌گردد در نتیجه بر روی معادله حسابداری و حساب دارایی‌ها ندارد.
۳. خرید نسبه یک دارایی موجب افزایش یک دارایی (دارایی خریداری شده) و افزایش یک حساب بدهی (حساب پرداختی، اسناد پرداختی و ...) می‌گردد.
۴. پرداخت یک بدهی موجب کاهش یک حساب بدهی و کاهش یک حساب دارایی می‌گردد.
۵. فروش یک دارایی به‌طور نقد موجب افزایش یک دارایی (وجه نقد) و کاهش یک دارایی دیگر (دارایی فروش رفته) می‌شود در نتیجه بر روی معادله حسابداری و حساب دارایی‌ها ندارد.
۶. فروش یک دارایی به‌طور نسبه موجب افزایش یک دارایی (حساب دریافتی) و کاهش یک دارایی دیگر (دارایی فروش رفته) می‌شود در نتیجه بر روی معادله حسابداری و حساب دارایی‌ها ندارد.
۷. دریافت وام موجب افزایش یک دارایی (وجه نقد) و افزایش یک حساب بدهی (وام پرداختی) می‌شود.
۸. دریافت طلب (وصول مطالبات) موجب افزایش یک دارایی (وجه نقد) و کاهش یک دارایی دیگر (حساب‌های دریافتی) می‌شود در نتیجه بر روی معادله حسابداری و حساب دارایی‌ها ندارد.

تست: اگر یک دستگاه ماشین با پرداخت ۸/۰۰۰ ریال نقد و صدور یک برگ سفته به مبلغ ۲۸/۰۰۰ ریال خریداری شود:

۱) سرمایه ۸/۰۰۰ ریال خریداری شود.	۲) جمع دارایی ۳۶/۰۰۰ ریال افزایش می‌یابد.
۳) سرمایه ۲۸/۰۰۰ ریال کاهش می‌یابد.	۴) دارایی و بدهی ۲۸/۰۰۰ ریال افزایش می‌یابد.
- حل. گزینه « ۴ » صحیح است.

تست: خرید نسبه موجب می‌شود که:

۱) دارایی و سرمایه افزایش یابد.	۲) دارایی افزایش و بدهی کاهش یابد.
۳) دارایی و بدهی کاهش یابد.	۴) دارایی و بدهی افزایش یابد.
- حل. گزینه « ۳ » صحیح است.

دفتر روزنامه:

دفتری است که معاملات و عملیات مالی یک موسسه به ترتیب تاریخ وقوع، روزانه در آن ثبت می‌شود که به آن دفتر ثبت اولیه نیز گفته می‌شود. جمع ستون‌های هر صفحه دفتر روزنامه باید به اولین سطر صفحه بشود بعد اضافه حاصل جمع دفتر روزنامه که بدین ترتیب بدست می‌آید. گردش عملیات نامیده می‌شود.

دفتر کل:

دفتر اصلی هر موسسه است که حساب‌های یک موسسه به تفکیک در آن نگهداری می‌شود. اطلاعات دفتر روزنامه لااقل هفته‌ای یک مرتبه به این دفتر وارد می‌شود به این دفتر، دفتر ثبت نهایی هم گفته می‌شود.

دفتر معین:

برای تفکیک هر یک از حساب‌های دفتر کل از دفتر معین (کمکی) استفاده می‌شود معمولاً دفتر معین مستقیماً از روی سند حسابداری نوشته می‌شود.

تراز آزمایشی:

فهرستی است از نام و مانده‌های حساب‌های دفتر کل که معمولاً در پایان هر ماه به منظور آزمون توازن مانده حساب‌های دفتر کل تهیه می‌شود. و به عنوان مبنایی برای تهیه صورت‌های مالی مورد استفاده قرار می‌گیرد. به‌منظور اطمینان از نقل تمام اقلام دفتر روزنامه به دفتر کل بایستی جمع ستون گردش بدهکار و گردش بستانکار تراز آزمایشی بایستی با گردش عملیات دفتر روزنامه برابر باشد.

تعریف درآمد:

مبالغی است که بابت ارائه خدمات به مشتریان، دریافت شده و یا در آینده دریافت خواهد شد. درآمد، افزایش در سرمایه است که از فروش کالا یا خدمت به مشتریان حاصل شده باشد. هنگامی که موسسه درآمد کسب می‌کند دارایی و سرمایه افزایش پیدا می‌کند و می‌توان درآمد فوق را به حساب سرمایه بستانکار کرده ولی برای اینکه درآمد هر دوره مشخص باشد آن به حساب جداگانه‌ای به نام درآمد می‌بریم. مانده اولیه (ماهیت حساب) درآمد بستانکار است. درآمد موسسه بر اثر فروش نقد و نسبه کالا یا خدمت بستانکار می‌شود و مانده حساب‌های درآمد همواره بستانکار است. درآمد موسسات خدماتی یا درآمد نقدی هستند، یا درآمد غیرنقدی. درآمد غیرنقدی موجب افزایش دارایی (بدهکاران) و افزایش سرمایه می‌شود. تفاوت درآمد نقدی و غیرنقدی در نوع دارایی تحصیل شده است (در نقدی صندوق، بانک و ... ولی در غیرنقدی بدهکاران، مطالبات و ...)